



**Vlaanderen**  
is jeugd

# Aanpak van 'regulitis' bij vrijwillig engagement van jongeren

Wat kan het lokale (jeugd)beleid betekenen?

Samenvatting onderzoeksrapport

DEPARTEMENT  
CULTUUR, JEUGD & MEDIA

[www.vlaanderen.be/cjm](http://www.vlaanderen.be/cjm)



# AANPAK VAN 'REGULITIS' BIJ VRIJWILLIG

## ENGAGEMENT BIJ JONGEREN

Wat kan het lokale (jeugd)beleid betekenen? / 31.03.2023



# SAMENVATTING

## 1.1 INLEIDING

De Vlaamse overheid wil de maatschappelijke inzet van kinderen en jongeren – op basis van vrijwillig engagement – erkennen, waarderen en stimuleren. Deze doelstelling staat beschreven onder de derde prioriteit binnen het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2020-2024: engagement aan de samenleving door vrijwillige inzet (De Vries & Van Roelen, 2021). In kader hiervan wil de overheid de bestaande drempels die samenhangen met overregulering en administratieve druk – zogenaamde ‘regulitis’ – in kaart brengen die deze vrijwillige engagementen hypothekeren of bemoeilijken en werkzame oplossingsstrategieën aanreiken/ontwikkelen om deze drempels op een gecoördineerde manier aan te pakken. De focus ligt hier in het bijzonder op het lokale beleidsniveau.

Het feit dat jeugdwerkinitiatieven voor of door kinderen en jongeren geplaagd worden door overdreven regelgeving (vanuit elk van de verschillende beleidsniveaus) is een gekend gegeven. Het voorbije decennium werden in opdracht van de Vlaamse overheid reeds verschillende studies naar verschillende jeugdwerkvormen waaruit duidelijk bleek hoe zwaar dit weegt op het jeugdwerk op organisatieniveau. Voortvloeiend uit deze studies kan samenvattend worden gesteld dat (i) regulitis sterk weegt op alle klassieke jeugdwerkvormen, (ii) dat de bronnen van regulitis divers zijn en niet beperkt tot lokale overheden maar (iii) dat het lokale beleidsniveau vaak deel is van het probleem en tegelijk ook deel kan zijn van de oplossing. Het valt te verwachten dat voor minder gestructureerde en of meer informele initiatieven van jongeren, ‘regulitis’ zo mogelijks nog een grotere uitdaging vormt omdat zij minder vaak kunnen terugplooien op administratieve of organisatorische expertise (en/of vorming hieromtrent) dan die klassieke jeugdwerkvormen.

Overregulering en/of het opzetten van complexe administratieve procedures vormt een nog grotere drempel voor het engagement of de deelname van kwetsbare groepen, die sowieso niet gemakkelijk de weg vinden naar vrijwilligerswerk. Het is bijvoorbeeld voor nieuwkomers niet altijd duidelijk of ze vrijwilligerswerk mogen doen, en ook de administratieve procedures waaraan mensen die een uitkering hebben moeten voldoen om aan vrijwilligerswerk te kunnen doen zijn niet bepaald altijd even ‘uitnodigend’ te noemen.

In opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse Overheid werd het regulitis-project in de steigers gezet. Binnen dit onderzoeksproject lag de centrale focus enerzijds op de ervaringen rond regulitis bij jonge vrijwilligers en de drempels die deze ervaringen al dan niet vormen voor het opnemen van vrijwillig engagement bij deze jongeren. Anderzijds werd de focus ook gelegd op wat er geleerd kan worden uit lokale goede praktijken die met deze problematiek aan de slag zijn gegaan, om op zijn beurt lokale overheden te helpen om een kader te creëren dat het engagement van jonge vrijwilligers ondersteunt en versterkt, maar zeker niet verstikt. Er werd hierbij vertrokken vanuit 3 onderzoeksvragen:

1. Welke goede praktijken van de aanpak van drempels en regulitis bij vrijwillig engagement van jongeren zijn er te vinden op lokaal niveau?
2. Hoe worden (on)zichtbare drempels aangepakt zodat vrijwillig engagement toegankelijk is voor alle jongeren?
3. Hoe kunnen deze goede praktijken toegepast worden bij andere lokale besturen?

////////////////////////////////////

## 1.2 METHODOLOGIE

Om bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden werd er gekozen voor een case study onderzoek van lokale goede praktijken die inzetten op het aanpakken van regulitis als drempel voor jonge vrijwilligers.

Via een rondvraag in de klankbordgroep, gevolgd door een sneeuwbalmethodode, werden uiteindelijk zeven casussen in detail bestudeerd a.d.h.v. (1) verkennende sessies met professionals die betrokken waren bij de lokale praktijk(en) die centraal stonden in de casus en (2) verdiepende sessies met jonge vrijwilligers (en professionals) die al eerder in aanraking kwamen met de desbetreffende lokale praktijk(en). De sessies concentreerden zich op de drempels die regulitis veroorzaakt, de manier waarop men dit aanpakt op lokaal niveau en de effecten ervan op het vrijwillig engagement van jongeren. Het onderzoek naar goede praktijken gaat hierbij zowel over het bestuderen van de sleutels die (mogelijks) kunnen leiden naar succes, als het bestuderen van de kanttekeningen die gepaard gaan met de specifieke goede praktijken.

Er werd beoogd om een zo divers mogelijke steekproef te hebben, in samenspraak met de klankbordgroep en op basis van volgende criteria: (1) aard van ervaren regulitis, (2) doelgroep, (3) verstedelijking/bevolkingsaantal, en (4) provincie.

Een belangrijke kanttekening van dit onderzoek is dat een case study design verkennend van aard is en geenszins als doel heeft om een volledig beeld te schetsen van aanwezige lokale praktijken die inzetten op de specifieke problematiek.

## 1.3 ALGEMENE BEVINDINGEN EN CONCLUSIE

In totaal werden zeven verschillende casussen bestudeerd met lokale 'goede praktijken' die zich zowel binnen als buiten het jeugdverenigingsleven afspelen. De inzichten die we meekregen over de casussen heen situeerden zich ten eerste omtrent het begrip 'regulitis' zelf, meer specifiek rond de associaties die gepaard gaan met de term 'regulitis' bij jeugdambtenaren en – in het bijzonder – jongeren met een vrijwillig engagement, maar ook rond de ervaringen die men hiermee al dan niet heeft gehad. Dit is belangrijk omdat het begrip 'regulitis' geen objectief waarneembaar fenomeen aanduidt (in tegenstelling tot de term 'juridisering'). Ten tweede werd naar het doelgroep- en sector specifieke karakter gekeken wanneer het gaat over regulitis. Als laatste werd gefocust op de essentie van het onderzoek, namelijk de aanpak op lokaal vlak van regulitis bij jongeren die een vrijwillig engagement opnemen, om vervolgens te gaan kijken wat werkt en wat de randvoorwaarden hierbij zijn.

### 1.3.1 What's in a name: 'regulitis'

Opvallend doorheen heel het onderzoek was dat regulitis an-sich niet echt in vraag werd gesteld. Inhoudelijk gezien gaven zowel jonge vrijwilligers als professionals een heel brede invulling aan het begrip 'regulitis'. In enge betekenis gaat het over regelgeving, subsidies aanvragen, goedkeuringen aanvragen i.k.v. een evenement, enz. Deze vormen van regulitis zijn vaak gelinkt met contacten met (lokale) overheidsdiensten. Maar daarnaast gaat regulitis ook over zaken die eigen zijn aan de interne organisatie (bvb. poetsschema opstellen, inkomende e-mails beheren, ...), of zaken die te maken hebben met verwachtingen van ouders (bvb. formulieren die dienen ingevuld te worden in opdracht van mutualiteiten). Nog breder gesteld gaat regulitis over 'het zich verhouden

tot de ander'. Anders gesteld gaat het hierbij om verwachtingen die door externen worden gecreëerd, maar ook verwachtingen die men zichzelf als jongere oplegt. Cruciaal hierin is uiteindelijk dat jongeren met een vrijwillig engagement en lokale besturen dicht bij elkaar dienen te staan. De boodschap dat het van "beide kanten moet komen", was een boutade die tijdens verschillende sessies met vrijwilligers werd geopperd. Dus men durfde af en toe de hand in eigen boezem te steken, maar dat geldt dus ook voor de kant van lokale overheden. Jongeren moeten 'au-sérieux' worden genomen, het gevoel hebben inspraak te hebben, en daar heeft het lokale bestuur een grote verantwoordelijkheid. Tenslotte gaat regulitis ook duidelijk over emoties. Het dwingende karakter, het feit dat het als nutteloos, lastig, complex of saai wordt ervaren zijn adjectieven die onlosmakelijk worden verbonden met regulitis.

### 1.3.2 Naar een lokale aanpak van regulitis bij de jonge vrijwilliger

Het specifieke karakter van vrijwillig engagement binnen het jeugdwerk ging vaak over **het snellere verloop wat betreft het vrijwillig engagement van jongeren** in tegenstelling tot andere verenigingen. Daarom is het van belang dat de continuïteit wordt gegarandeerd, zodat ervaring en expertise om bijvoorbeeld aan de slag te gaan met subsidieaanvragen en ander papierwerk niet verloren gaat. Enerzijds is het belangrijk dat jeugdorganisaties zelf deze continuïteit bewaken – al dan niet met behulp van ondersteunende partijen zoals een 'volwassen begeleider' – maar hier is evengoed een taak weggelegd voor de lokale jeugdambtenaar. Sommige zaken zoals een afsprakennota tussen een lokaal bestuur en een jeugdraad gelden voor een langere periode, kortom, zo goed als een generatiewissel van een vrijwilligersploeg.

Een tweede doelgroep- of sectorspecifiek probleem kadert zich in het feit dat jonge vrijwilligers impliciet **een leertraject** volgen in het dragen van 'verantwoordelijkheid' voor henzelf, voor anderen die aan hen zijn toevertrouwd, hun organisatie, hun eigen project, ... Alle zaken waar organisatie, vooraf plannen, overleggen en administratie bij komt kijken, is voor veel jongeren nieuw en kan bijgevolg worden gezien als drempels tot vrijwillig engagement. Kortom, als we het hebben over jongeren en regulitis, dan betekent dit aandacht hebben voor het leertraject van jonge vrijwilligers.

De centrale vraag is hier: wat mag je van jonge vrijwilligers verwachten en hoe tred je op als ze niet aan die verwachtingen voldoen? Men zou bijvoorbeeld de verwachtingen naar jongeren toe kunnen aanpassen, bijvoorbeeld via het verlagen van de stap tot vrijwillig engagement zoals bij de Aalsterse jeugdraad Vonk, namelijk door het inzetten van 'freelancers' waar vooral beroep wordt gedaan voor tijdelijke projecten zoals 'helpen op een evenement' of optreden als 'social media expert'. Bijgevolg kunnen deze jongeren dus ver weg blijven van subsidieaanvragen of andere administratieve drempels. Een andere aanpak zou kunnen zijn door het formuleren van een afzonderlijk en veréenvoudigd subsidiereglement. Maar zoals de Gentse 'Alles Kan'-praktijk suggereert is dat dit op zich maar een deel van de oplossing. Een vorm van begeleiding of aanwezigheid op informele momenten kan jonge vrijwilligers de informatie geven of ondersteuning bieden die ze nodig hebben om een subsidieaanvraag tijdig en correct in te vullen.

Dit brengt ons tot een volgende algemene bevinding, namelijk die van **nabijheid**. Wanneer er vanuit de goede praktijken werd nagedacht over wat nu echt 'helpt' om regulitis aan te pakken voor jongeren, kwam de nabijheid van de jeugdambtenaar steeds terug centraal te staan. Wanneer een jeugdambtenaar, jeugddienst, of eender welke gemeentelijke dienst toegankelijk is voor de (jeugd)verenigingen of jongeren d.m.v. hen actief te ondersteunen in het invullen van formulieren en te wijzen op deadlines, mee deuren te openen naar andere diensten, dan hebben jongeren het gevoel er niet alleen voor te staan. Voor de jeugdambtenaren zelf is het



Departement Cultuur, Jeugd en Media  
Arenbergstraat 9  
1000 Brussel  
[www.vlaanderen.be/cjm](http://www.vlaanderen.be/cjm)